Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Vastine
24.11.2022

VN/17/2022

Viite: HE 109/2022 vp

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN VASTINE: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ERÄIDEN YMPÄRISTÖN KÄYTTÖÖN VAIKUTTAVIEN HANKKEIDEN LUNASTUSLUVASTA ANNETUN LAIN JA KIINTEÄN OMAISUUDEN JA ERITYISTEN OIKEUKSIEN LUNASTUKSESTA ANNETUN LAIN 1 §:N MUUTTAMISESTA

Lausunnoissa on otettu yleisesti esiin lupaviranomaisen resurssit. Resursseihin on kiinnitetty työ- ja elinkeinoministeriössä huomiota. Ensi vuonna saadaan mahdollisesti lisäresurssi EU:n RRF-ohjelman kautta.

Ministeriö toteaa Suomen Tuulivoimayhdistyksen esittämistä muutoksista lain soveltamisalaan, että komission tulkintaohjeen mukaisesti YVA-menettelyn piiriin kuuluva hanke on luvitettava kokonaisuudessaan, joten rajaukset soveltamisalaan voitaisiin tulkita YVA-direktiivin osalta vajaaksi täytäntöönpanoksi.

Ministeriö toteaa Fingrid Oyj:n lausunnosta, että YVA-menettely ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä otetaan lupapäätöksessä huomioon jo nykyisen sääntelyn nojalla.

Ministeriö toteaa Gasgrid Finland Oy:n lausunnosta, että kaasun siirtolinjoja ei ole jatkossakaan välttämätöntä kaavoittaa.

Ministeriö toteaa Suomen Kuntaliiton lausunnosta, että toiminnanharjoittajien ja heidän etujärjestöjensä lausunnoissa kiinnitettiin erityistä huomiota lakiehdotukseen sisältyneeseen säännökseen, jonka mukaan voimajohdon rakentaminen ei saa olla asemakaavan vastaista. Huolen taustalla on tilanne, jossa kunta voisi maapoliittisten tarkoitusperiensä vuoksi asettua vastustamaan esimerkiksi yhteiskunnallisesti tai vihreän siirtymän kannalta merkittävää voimansiirtohanketta, vaikka hankkeen vaikutus asemakaavan toteuttamiseen olisi häviävän pieni ja hankkeen toteuttaminen kunnan kannalta edullisemmalla tavalla saattaisi lisätä merkittävästi hankkeen haitallisia vaikutuksia toisaalla tai viivästyttää hankkeen toteuttamisen käynnistymistä.

Jatkovalmistelussa säännösehdotusta tarkistettiin vähemmän velvoittavaan muotoon (”on otettava huomioon asemakaava”). Ehdotettu sään-

nös mahdollistaa voimajohtolinjan sijoittamisen asemakaavan aluevarausmerkinnästä ja kaavamääräyksestä riippumatta, edellyttäen että rakentaminen ei estäisi asemakaavan keskeisten periaatteiden ja tarkoituksen toteutumista. Tarkistettu muotoilu mahdollistaa jouston ja estää edellä kuvattujen ongelmallisten tilanteiden syntymisen, kunnioittaen kuitenkin kuntien valtaa päättää alueensa maankäytöstä.

Ministeriö toteaa, että MTK ry:n lausunnossa esiin nostetut lunastuskorvauksia koskevat seikat kuuluvat yleisen lunastuslain soveltamisalaan. Niitä ei ole mahdollista ottaa huomioon tämän YVA-direktiivin täytäntöönpanoa koskevan esityksen yhteydessä.

Ministeriö toteaa Suomen Metsäkeskuksen lausunnosta ja yleisesti metsäkatoon liittyvistä vaikutuksista, että sähköjohtojen metsäkatoa koskevat vaikutukset arvioidaan YVA-menettelyssä.

Ministeriö toteaa Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnosta, että lunastuslain nojalla yleisen tarpeen mukainen johto tai putki ei edellytä maankäyttö- ja rakennuslain mukaista poikkeamismenettelyä eikä ministeriö näe ristiriitoja lunastuslupalain ja MRL:n välillä.

Maakuntakaavan vaikutus on ehdotetun esityksen mukaan se, että sähköjohdon tai kaasun siirtoputken rakentaminen ei saa vaikeuttaa alueen käyttämistä voimassa olevassa kaavassa osoitettuun tarkoitukseen. Yleispiirteisten kaavojen ohjausvaikutus vaihtelisi maankäyttömuodoittain. Tapauskohtaisesti tulisi arvioitavaksi, miten hankkeen toteuttaminen vaikuttaisi alueen käyttämistä sille kaavassa osoitettuun tarkoitukseen. Esimerkiksi alueen osoittamisen kaavassa maa- ja metsätalouteen ei lähtökohtaisesti voida katsoa muodostuvan luvan myöntämisen esteeksi.

Vetyputket tulevat ehdotetun sääntelyn piiriin, jos putki on ehdotetun lunastuslupalain 2 §:n 2 kohdan mukaisesti yli 40 kilometriä pitkä ja halkaisija DN 800 millimetriä, tai jos 3 kohdan mukaisesti putki kuuluu hankkeeseen, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Edustaja Piiraisen kysymykseen ministeriö toteaa, lunastuskorvauksia koskevat seikat kuuluvat yleisen lunastuslain soveltamisalaan. Niitä ei ole mahdollista ottaa huomioon tämän YVA-direktiivin täytäntöönpanoa koskevan esityksen yhteydessä. Lunastuskorvausten korottaminen oli esillä oikeusministeriön lunastuslain muuttamishankkeessa, mutta asiasta ei päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen. Yhteispylväitä rakennetaan yleensä silloin kun se on mahdollista. Jälkikäteen yhteispylväsrakenteiden toteuttaminen on hankalaa, koska olemassa olevasta johdosta olisi tehtävä jännitteetön rakentamisen ajaksi.

Johanna Juvonen
Ylitarkastaja